

In memoriam

Albena Georgieva

16. IV 1954 – 2. II 2024

2. veebruaril 2024 suri pärast pikka haigust Albena Georgieva, silmapaistev Bulgaaria folklorist ja rahvakultuuri uurija, teaduste doktor, professor, Bulgaaria Teaduste Akadeemia Etnoloogia ja folkloristika instituudi koos etnograafilise muuseumiga (IEFEM) juhtivteadur.

Pärast Sofia Kliment Ohridski Ülikooli Bulgaaria filoloogia osakonna lõpetamist (1978), keskendus ta muistendite, legendide, müütide vaatlemisele, jälgis etnilisi stereotüüpe ning pööras suurt tähelepanu vernakulaarsele religioossusele, analüüsides kohalikku Piibli-folkloori ja etioloogiaid.

Tema mõlemad kraaditööd puudutasid kristlikku rahvakultuuri (1987 “Bulgaaria etioloogilised muistendid. Teoreetilised probleemid” ja 2009 “Suulised usundilised lood ja kohalik kristlik kultuur”). A. Georgieva on nelja monograafia autor: “Etioloogilised legendid Bulgaaria folklooris” (Sofia 1990), “Jutud ja jutustamine Bulgaaria folklooris” (Sofia 2000), “Teise kuju Bulgaaria folklooris” (Sofia 2003), “Kristluse folkloorsed dimensioonid. Suulised lood ja kohalik religioosne traditsioon Bachkovskovo kloostris Neitsi Maarja taevaminemise püha ja Hadzidimovo kloostris püha Suurmärter Georgi näitel” (Sofia 2012). Ta on koostanud ja toimetanud kümneid folkloori ja etnograafia eri aspekte

vaatlevaid raamatuid, sealhulgas populaarteaduslikke raamatuid täiskasvanutele ja lastele, samuti kunstialbumeid ja teejuhte. A. Georgieva oli Bulgaaria entsüklopeediate ja teatmeteoste regulaarne autor. Nii on Bulgaaria-Tšehhi folklooriterminite sõnastikus (Jaroslav Otchenashek, Vihra Baeva jt. Praha ja Sofia 2013) kirjutatud ülevaated seitsme folkloorinähtuse kohta: "Õnnistus", "Needus", "Deemonlik lugu", "Etioloogiline legend" ja samuti seitse artiklit karakterite kohta: peangel Miikael (koos V. Baevaga), issand, kurat, Jeesus Kristus, püha Georgi, püha Trifon, mustlane.

"Bulgaaria rahvameditsiini" entsüklopeediasse on ta kirjutanud 44 artiklit pühakute ja teiste folklooritegelaste kohta (Bulgarska narodna meditsina, Sofia 1999, 2. trükk 2013).

Põhjalikud artiklid on pühendatud jutustaja ja leinaja kujule, ime ja ajakategooria kohale etioloogilistes legendides, unenägude kui "teispoolsete sõnumite" analüüsile, huumori rollile folklooris jm. A. Georgieva tööde bibliograafia on avaldatud kogumikus "Folklore. Razkazvane. Religioznost. Juubelikogumik Albena Georgieva auks", koostajad A. Ilieva, V. Baeva, L. Gergova, M. Borisova, J. Gergova (Sofia 2016).

A. Georgieva jaoks olid olulised ekspeditsioonid, tema välitööde märkmeid säilitatakse IEFEMi folklooriarhiivis. Need materjalid koos teiste arhiivi- ja avaldatud materjalidega on olnud aluseks mitmetele kogumikele, sealhulgas monumentaalsele kogumikule "Zmei. Zmeitsa. Lamja i hala. Sbornik s folklori tekstove" (Sofia 2016), mille üks koostajatest ja toimetajatest ta oli.

Albena Georgieva ametitee oli pühendunud oma teemadele, kuigi ta osales aktiivselt ka uutest algatustes. Nii kuulus ta üleriigiliste žüriisse, mis valis paremaid anekdootide jutustajaid. A. Georgieva mängis olulist rolli mitme Bulgaaria traditsiooni elemendi, eelkõige martenitsa (valge ja punane lõng, 1. märtsi rituaali oluline komponent) tunnustamise ja UNESCO vaimse kultuuripärandi nimekirja kandmise protsessis.

Õppinud jutustamist Bulgaaria külates, kirikutes ja kloostrites, oli A. Georgieva suurepärase jutustaja ja lektor. Ta andis Bulgaaria ja slaavi folkloori ja Bulgaaria etnograafia üldloengukursusi ning erikursusi "Sõnaline folkloor", "Riitused ja rituaalne folkloor", "Müüt ja folkloor" Bulgaaria, Poola, Makedoonia, Itaalia ja Kreeka juhtivate ülikoolide juures.

Alates 20. sajandi lõpust, mil teadustöö Bulgaarias muutus projektipõhiseks, on uurija ajutised teemad olnud „Naiste teadmised ja naiste rollid Balkani riikide folklooris“ ning "Kohalikud usukultused Bulgaarias ja Slovakkias". Ta oli paljude uurimisrühmade ja töögruppide liige, uurides pühapaiku Sofias ja Sofia piirkonnas, identiteedi folkloristlikke aspekte globaliseerumisprotsessis, Bulgaaria silmapaistvate teadlaste töid jm. Tema hiljutiste uurimuste hulka kuuluvad Bulgaaria maskeerimispühade stabiilsete ja muutuvate elementide analüüs, maskide sümbolika ja karnevalihuumori eripära.

A. Georgieva 60. sünnipäeva tähistamiseks toimus ümarlaud, mille kokkuvõtted avaldati kogumikuna.

Bulgaaria kolleegide järelhüüdes leidub lause “Helge tee sinu hingele, Albenka. Sa jääd igavesti meie südamesse”, millega meil on põhjust ühineda.

Irina Aleksandrovna Sedakova
Vene Teaduste Akadeemia Slaavi Uuringute Instituut

IN MEMORIAM

Albena Georgieva

16.04.1954 – 2.02.2024

Obituary from Irina Sedakova.